

Մանգրումի Էֆեմար

Մ Ի Ի Ն Ա Տ Ի Ի

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԵ ՎԵ ՄԻՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՒԷ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՍԵՆԵ

1866 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 22 ՃԻԽՄԱ ԻՐԹԷՍԻ

ՆԻԽՄԵՐՈ 181

Մանգրումի Էֆեմար համարում Եւանի սենեակ 300
հիւսիս Էֆեմար, սենեակ գրքակցի, բոլոր փարաք տալի
իշխան օլարագ, 200 ղ՝ օլուպ, ալթը ալթը 100 ղ՝ օլա-
րագ, փ նիւսիւսի տալի 30 ար փարաք տալթը արագ տըր :

Իրանալըն պէճեր տալթը իշին, պի-
րինճի տէֆատա 5, Էրթճի տէֆատա 2,
վէ իւշիւնճիւ վէ տալի տէֆալարտա 1
էր ղուրուշ տընաճագ տըր :

Մէքթուպ վէ տալիւր, Վէյ-օղլունտա տօղլու-էօ տա
167 Նիւսիւսիւ իւսնեաւ ԼԵՎԱՆԹ ՀԵՐԱԼՏ Թաղի-
նէնիւտ, Կարապետ 8. Փանեւանէ կէօնտերիւնէք տըր :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՏԱՆԻԼԻՅԵՐԻ

ԹԻՐԻՔԻԱ ԷՐՄԵՆԻԼԵՐԻ

« Միւլէթիք մէպտէսի էօյլէ պիր մէպտէ
տիր քի, վագաա բօլիթիգա նէգախնտէ եէնի
պիր շէյ տիր կիպի նաղար օլունմագաա տըր.
լաքին Եունանլար պու մէպտէյի չօղտան
պէրու մէվգըր ինրայէ գօյմագաա իտիլէր,
« իսթանպօլուն ֆէթիխնտէն պէրու, քէնտի
տէվլէթլէրինտէն մանրուսիլէթլէրինն մու-
փաղաթ սուրէթտէ օլտուղուն աալա իու-
թըրտան չըգարմագըղըն, աայիմա թէքրա-
րէն վէ չափուգ սուրէթտէ էլէ կէթիւրէճէ-
լէրինէ քէնտիլէրինն իւքեաթ իթմէեէ տէ-
վամ իթմիլէր, վէ շու նիյէթ ու մագսէտ
իւէ, կիզլէ կիզլէ իթթիֆագլար բէյտա իթ-
միլէր, վէ ճաւո ու գայրէթտէն աալա տուր
օլմամըլար տըր : Եունանլար քէնտի ինսա-
ճըլըլարը հագգընտա Էվրօպաեա թէքմիլ
պիր թէսալվուր վիրտիքաէն սօնրա, Բու-
իլինն իրթիթիեան էհալլէրինն թահրիք իտէ-
րէք պէյլլէրինտէ գազի իթթիֆագ իլէ Օս-
մանլարը Բուս-իլիտէն աիշարը չըգարմագ-
լըղա գանտըրմըլար, վէ պունտան պիր աար
էվլէ, վէ հաթօտ պու աարըն պիտալէթիւ-
տէ շու իթթիֆագ թէսալվուրու գալտէն
ֆիլիէ կէլմիշ, վէ սայքի քէմալէ տախի իր-
միշ տիր :

Պունլար եալալ եալալ բէք կէվլէք վէ
բէք վագիթիսիգ աաալարը տախի թահրիք
իլէ, իւշ եիւզ սէնէտէն պէրու գալպլէրին-
տէ պէսլէմէքաէ օլտուղլարը շու « իսաթա
ճան վիրմէք իւզրէ տիր, Տէվլէթի ալիլէնին
գէվալը եագլալմագաա տըր, վէ հէր միլլէթ
քէնտի հիւքմարըղըն մալիք օլաճագ տըր »
Էթիգաալարըն օնլարա տախի իւնագ իլլէ-
միլլէր տիր :

« Եունանլարըն պու իթիգաալարը, պուն-
տան իքի եիւզ սէնէ էվլէ ինկիլթէրաաա
տախի գուհարա կէլմիշ, վէ օրաաա տալի
թարաֆիլլէր բէյտա իլլէմիլլէր տիր... չիւն-
քի Եունանլար աայիմա քէնտի տէվլէթլէրի-
նէ եէնիտէն էլէ կէթիւրէթլէրինէ բէք ազ
վագըթ գալմըլ օլտուղուն թէվաթուրէն
էէլ իլլէմիլլէր տիր : »

« Օլ հէնկեամլարտա միլլէթիք իտտաաար
պիրա իտրաք ու պաաիրէթ ինրա օլունմագ-
աա պուլունմալար Եունան հուտուտարը
հիւքիւմէթի բօլիթիգիլէնինն վէ սէրպէ-
թիլէթիլինն պիր մրգաարըն էլէ կէթիւրէթլէ-
միլլէր տիր : Վէ քէվալիք սայիր միլլէթլէր
տախի քէնտի թէսալվուրարը թէմէլլին վագ
իթմէյէ պաշլաեղպ, վէ իւզէրինտէ պուլու-
նան Բուսլարտաա ալաղլարը Էթէքար ճի-
լաաըն պիր թարաֆա աթմըլար, վէ Եու-
նանլարըն աար մագսէտլէրի, Սըրպլարը,
Ռլաւ Պուղտանլարը վէ Հայլարը քէնտի
հիւքիւմէթլէրի թահրէնա ալմագ իքէն, ա-
աըլ քէնտի Էթէքարլարըն մէյտանէ չըգար-
մըլար տըր : Վէ իլթէ պէօյլէլիքէ, հէր-
միլլէթ քէնտի ալին ու աաթթիւնէ, միւքիւր
իսաթիւնն սօն տուաաըն օգուստաա պաշ-
լալմըլ տըր :

« Բուսլար քէնտի տէվլէթլէրինն, Ռլաւ-
լար քէնտի հիւքիւմէթլէրինն, Սըրպլար
քէնտի հիւքիւմէթլէրինն, Պուլլարլար
քէնտի գրալլըղլարըն, Էրմէնիլէր տա-
խի քէնտի տէվլէթլէրինն, Ունալվուրար
իսկէնտէրի քէպիրին աալթանաթըն, վէ
Պիւրոս իլէ իւքէնտէր պէյին հիւքիւմէթ-
լէրինն էլէ կէթիւրէթ արղուսինտէ կէվմէք-
տէ իտիլէր, վէ պունլարըն քեաֆէթի տա-
խի, քէնտի հիւքիւմէթլէրինն մալիք օլ-
տուղուն սօնրա, սայիր միլլէթլէրի քէնտի-
լէրէ էպիր իթմէք նիյէթիլտէ պուլունմագ-
աա իտիլէր, Պունլար չօգ սէնիլլէրտէն պէ-
րու իսկէնալթ տէրեաաըն աալարագ, վէ
Տէվլէթի ալլիլէյի իշին էօլմիւշաիւր վէ էօլէճէք
տիր գանըն պաթըլընա գահիպ օլարագ, պիր
պիրլէրիլլէ աաալէթ իւզրէ պուլունմագ-
լարընտան, Տէվլէթի ալիլէ օնլարըն պու
չիգաղը նէթիճէ վէ սէմէրէսի օլան գայիթ-
իլլիլտէն եէնի իւմիւրլէր ալըպ վէ քէսպի հա-
եաթը ճէտիտ իլլէթիլլէնտէն, շու չիմալի
գուտըթ ու գուվլէթի աղլմիւսի իլէ քէն-
տիսինն թէսէլլի իտիպ վէ իթթիֆալ իլլէ-
տիքաէն պաշլա, Չիւնտէն Թունա գընըլա-
րըն գաաար հիւքիւմէթի տիր, հալեա տա-
խի իթմէքաէ տիր, վէ ինշաալալ պուն-

տան սօնրա տախի, գաաէր քէնտուլէ եա-
վէր օլտուղճա, իրանիւայտէ հիւքմ իտէ-
ճէք տիր :

« Քէնտի աթիգ հիւքիւմէթլէրինն էլէ կէթիւ-
մէք արղու վէ նիյէթիլտէ կէզէնլէրտէն պի-
րիսի օլան Էրմէնի միլլէթի, ղայէթ միւլալիթ
թապիաթլը, վէ սէպաթ ու մէթանէթ ա-
հիպի օլտուղունտան, էօյլէ Բուսլար կիպի,
պաշլա միլլէթ եաթօտ էհալլէրի, Թահրիք
իթմէքիլլէ չալըլարագ մէմալիք մէգալթէ-
եէ հագգըլ վէ թապիլի պիր վարիս աթիլէթ
կիպի քէնտիլլէրինն գանաղարագ ղանի օլ-
մագաա տէյիլ տիրլէր :

« Պիր գաշ քիմէնէլլէր, Էրմէնիլլէրին,
քէնտի տէվլէթլէրինն պիր կիւն էլէ կէթիւ-
մէք նիյէթ ու մագսէտիլտէ կէզմէքաէ օլ-
մալարընա ինանմաղըգաաա պաշլա, հաթ-
լարա Շարգ Գուէյգըրլարը(1) արֆաթըն տա-
խի վիրմէքաէ տիր :

« Բուսլար, Էրմէնիլլէրի տէրքեար օլան միւ-
լալիթ թապիաթլարը արղուսիլլէ, քէնտի թէ-
պալիլէթլէրի թահրէնա ալաճագլարընա իս-
քեաթ օլմալաալարը : Բուսլար Էրմէնիլլէրին
էմրի թիճարէթտէ իլլէրու կիթմէլլէրինն թէչ-
վիլ իթմէք արղուսինտէ, վէ պէյլլէրինտէ
մէգհէպէ նիֆագ պըրագմագ նիյէթիլտէ
տիրլէր :

« Օսմանլար իսէ, աալա իսաթըլլարըն-
տան պիլէ կէչիլմէքաէ տէյիլ տիրլէր քի,
քէնտիլլէր քէնտի գօեուլարըն տարմաա-
ղըն իթմէքիլլէ տէվալ իթտիքլէրի թագ-
աիրտէ, գօեուլար իսէ պիր կիւն քէնտի
չօպանլարը իլլէ քէօրէթլէրինն թարտ ու բէտտ
իթմէք իւմիւրիլլէ մէչղու պուլունմագաա
տըրլար :

(1) Գուէյգըրլար պիր ճիւն քրօթէսթան
թայիթէ օլուպ, հէպաթէթ վէ աաֆիլթի տէ-
րուն իլլէ մէլլուք, էհիլ սէվապ, գալղա, նիլա
վէ տիւնեվի հըրա ու թամաաան գաշըրը
աաալար տըրլար : Իշլէրինտէ բէք մէչ-
հուր ալիլլէրի եօգ աուր, լաքին ղէնկիլլէ-
րի վէ սանաթ քեարլարը բէք չօգ տուր :

« Հայկար Շարգըն Դամար-Պրիթնարը (1) տրրար . տրանսպորտ էն աթիգ վէ էն չէրէֆնայ պիր միլլէթ տիրէր . լիսանլար . էն էսկի վէ էն լիթիֆ պիր լիսան տըր . քէնտի լիսանընն սագընի , գապա , վէ թի . րէնի թառուադ էոյլէ թարղար վէ ա . լիսանթէրտիրէր քի , էրմէնիլէր քէնտիլէ . րին շու միրասլարը կիւլիւնիւն գոգուսու . նու պիր կիւն Հայկըն իւզէրինէ նէշր իթ . մէք նիլէթիլէ , հրֆգ ու վիգայէ իթմէքտէ տիրէր : էրմէնիլէրին լիսանը թէնայիւրէն չառան պիր լիսան օլուպ , Ուէլլ լիսանընա վէ իպրանի վէ եախօտ սայիր հիշ պիր լիսանա պէնդէմէտիքտէն պաշգա , հազրէթի Նուհուէն կէմիսի Արարատ տաղը թէքէթիտէ օթուր . տուղու վագըթ , իւքիւք խառնէթինէ մալիք օլարագ սէոյլէնիլմէքտէ իտի . վէնապը մէգ . քիւք լիսան , էրմէնիլէրին գալպլէրի տուլ . դուսուէնա պիր րէնպէրիւք իթմէքտէ տիր տէնիլսէ ճայիգտիր : Մէգքիւք լիսանըն քէն . տիլէ մախսուս էլիֆպապը պուլուսուպ , վէ լաքըղլա թէլաֆիուգ իտէպիւլմէք իտէ , անճագ էրմէնիլէրէ մախսուս տուր . վէ մէգ . քիւք լիսան տրանսպորտ էն գիւստէն ասարը անթիգասընը հրֆգ իթմէքտէ օլուսուղուստան , վէ մէգքիւք էսէրլէր , Ֆրանսանըն Պարոս նամ շաթիլէրին հէճէլէմէք էոյրէնիլմէք պաշլա . մագաւան էվվէլ եազըլմը օլուսուղլարընտան , էրմէնիլէրին պայիսի իթիթիտարը ազիւսի օլ . սա սէգա տըր :

« Քէմիսի տիգգաթ իւզրէ թէֆթիլ վէ թէֆթիլիւս օլուսուղուստան մըգտարի քիֆա . յէտէ անլաշլմագտա տըր քի , մէգքիւք ա . տարը աթիգա , գաթէն գուհուրա կէլմիշ օ . յան էսէրլէրին պագընիլէնի գալիլէսինտէն իպարէթ տիրէր :

« Կէրչի պաղը Սէթթիլէր եանի էնլի չէքքիւք , էրմէնիլէրին Մուսէ խորենացի . տէն էվվէլ եազը վէ քիթապլարը պուլուս . մասընը չիւքէ թաթիլնա պըրագմագտա տըրլար , լաքին պու ճիւլմէ իլէ տախի , Հայկըն սիւսիլէթին , վէ մէգքիւք սիւսիլէնիլն աթիգ չէրէֆիլէրին իսպաթ ու թասաթիգէ միւգ . թէտիր միգաաթիտէ քիֆայէ ըրվայէթի տիթի . գա մէվմուտ պուլուսուղուստա տըր :

« Էրմէնիլէրտէ , պագգալ չըրագլարը տա . խի , էրմէնիլէրանըն աթիգ թաճառլարընըն իսիմլէրինի թաշլմագտա օլմասը , քէնտի աթալարընըն միլլէթէ իթիլատլարը հագ . գընտա տէրքեար օլան միլլ ու մուհապպէթ . լէրինէ տէլալէթ իթմէքտէ տիր :

« Էրմէնիլէր ինկիլիլէրին հիմանէթիլէրի թաթիլնա օլարագ աշարղլարը Ֆրանսասօն լոճուէն , Տիգրան իսմինի վէրմիլէր տիր . . .

« Էրմէնիլէր պէնիլնտէ տէրքեար օլան մէգհէպէ ֆըգրալար , քէնտիլէրին միլլէթ . ճէ տուլղուլարընա պիր սէքթէ վիրմէքտէ օլ . մատըղընտան , վէ իսաաւորչակալար , Գաթթ . լիւլէր վէ Բրօթէսթանլար ումուսէն միլլէթ զայրէթինի չէքմէքտէ օլուսուղլարընտան , շու իթիթիֆագըն պիր կիւն մէգքիւք մէգհէպ ֆարգլարըն տախի մասվ իթմէկէ միւգթէ . տիր օլուսուղը մէմուլի գալիտէն տիր :

« Գաթթիլլէր պու պապա , եանի միլ .

(1) Պուսլար ինկիլիլէրանըն էն գահրա . ման վէ էն վաթանքէրվէր էնալիսի իտիլէր :

լէթմէն մէգհէպէ պըրլմալարընա , պիր ճի . հէթլէ միլլէթին մէնֆաթթընը մուհիպ օլ . մուշար , վէ չիմաի իտէ , մէգքիւք նիֆագը իթիթիլգա իթմէքտէ տիրէր . չէոյլէ քի , Մը . խիթարեան րահիպլէր , վէնէտիքտէ վէ վի . էնաաաա պուլուսուս թապիսանէլէրինտէ էն . վայի մէշուր քիթապլար թապ ու նէշր իթ . տիրմիլէր , վէ կէնճ էրմէնիլթան , մէգքիւք քիթապլարը արղու իլէ օգուսագտա վէ թէք . րարէն թապ իթտիրմէքտէ օլուսուղու հալտէ , գատիմ էրմէնիլթան իտէ , պիւլիւք ար . գու իւզրէ հիւրմէթ իտէրէք իգթիֆա իթ . մէքտէ տիր : »

Լէւոն Հէրալ :

Մէգքիւք Աթէնիլուս նամ ինկիլիլգէ միւ . թէպէր վէ չէօրէթեապ ըրալէնէ մէգքիւք պահը տէրճ իթտիրմիշ օլան մըսաըր Հայտ Գըլարգըն , միլլէթիլմիգ վէ լիսանընը հագ . գընտա իպրաղ իլէտիլիլ իլի վէ տօղրու չէ . հատէթիլէրի իլլէն վագա թէշէքքիւք իտէ . ըրիգ , վէ քէնտի աթիգ հիւքիւմէթիլիլգին եէնիտէն էլէ կէթիլիլմէսինի , պիր գաշ մի . լիսանա միւրէթիլէպ պիր միլլէթ իլլէնտէ թէք թիւք արղու վէ նիլլէթ իտէնլէր պու . լուսուղուստան տախի ինքեար իտէնլիլ . լա . քին , ումուսէն միլլէթէ էօյլէ պիր արղու վէ նիլլէթ վէ իթիլգա , վէ տուլղու պուլուսու . սընտա գաթան գապուլ իտէնլիլ . գիրա , միլլէթիլմիգ վագա գապաաըր վէ ճահիլ տիր , լաքին պիր րաթիլլալանէլի իտարէ իտէն . էն պիր էնալիտէն , պիր հիւքիւմէթ ի . տարէսի պէքլէնէնէք գատարտա պուտալա տէլիլ տիր :

Իմաի պիգ տէրիլ քի , պիլիմ իլլէն Տէվ . լէթի ալլիլ թէպիլիլթի թաթիլնաա պու . լուսուղուստան հալտէ , մըգտարի քիֆա . յէտէ ատալէթ , միւսալաթ , հագգանիլլէթ , սէրպէլլիլ վէ հուգուգու ումուսիլլէ վէ չախ . սիլլէն մագհար պուլլուլուր իտէք պիլիմ ի . չին օնտան գիւստէն տէվլէթ ու իգպալ վէ սէ . աաթթի հալ օլաւագ . պիլիմ պու իգըրաը . մըր հէմ ճանտան տըր , հէմ օաֆճա տըր , վէ հէմտէ խալիտանէ տիր :

« Աթիլիտան կէլէն պիր մէքթուպա նէգարէն , Կիրիլիլլէրին տէվամ իթ . տիլլէլի իթիթիլալ տիթէլլէ Արնալուս . լուգ վէ թըրչալա թարաթլարըն տա . խի թաթիլլէ իթմէք նիլլէթի ֆասիտէ . սիլլէ , իլլի նէթէր պէնտար տէլիլանլը . լարըն օլ թարաթլարա սէլեալաթա չըգ . տըղլարը թէվաթուր պուլուսու տուր : Մէմուսաթա կէօրէ , Կիրիլիլլէր իլլէն սի . լաճա չօգ մուսվէնէթ թօթլանլմագտա օլուպ , վէ պիւլիւք իգտամ վէ դայրէթ էսէրլէրի իճրայէ կէթիլիլլէնէք տիր :

« Եուսանտան Կիրիլաէ 3000 նէֆէր կէօնիլլիւ ասկէր կիթմիշ իտուկի թալա . մին օլուսուղուստա օլուպ , մէրգուսանտէն էքսէրի մուհաթըր ասկէրի իմիշ . վէ պէ . րապէրլէրինտէ 400 նէֆէր տախի թօ . ճու պուլուսուղուստան պաշգա , Աթիլա մուհաթըր ասքէրի սապըր գօմանտանը գօլմէլ Գօրմէս իլլէ , հարպիլլէ վէքի . լիլլէն պիրատէրի Ձիմպրագալիլին տալիլ :

գիրի իտարէսինտէ պուլուսուղուստա իմիշ . լէր :

Քիւլ :

ՏԻԻՎԷԼԻ ՄՈՒԱԶԶԱՄԱ

ՎԷ ՇԱՐԳ ՄԵՍԷԼԷՍԻ

« Շու աթիլտէքի պահա , ճիլէնիլք վարապիլի նամ Բուսա զագէթատան ալընմը տըր :

« Մարքի տըր Մուլիլ Տէր-սէաաթիլ . տէն պըրլմագտան էվվէլ , Բուսիանըն ա . լէշահնտէ հարէքթիլ իլլէմիշ տիր : Միւ . մայիլէնճ ճէնապլէրի , Ագ-տէնիլլուս վա . գը օլան պիր գաշ ատալարըլ Բուսիաա վէ Ամէրիգաաթ թէքք իթմէթիլ իլլէն Պապը-Ալիլէ նասիհաթ վէրմիշ տիր : Պու . ճիւլմէ իլլէ տախի , մէմուսաթա նէգա . րէն , Ֆրանսա իլլէ Բուսիա պէնիլլուս պիր իսալիլթի ազիլմէ վուգու պուլուսու տուր : լաքին , գանն օլուսուղուստան կէօրէ , Ֆր . րանսա իլլէ Բուսիա եա ինկիլիլթէրա պէշ . նիլլուս գուհուրա կէլմէսի թէսալվուր օ . լուսուղուստա օլան իթիթիլլագը սէթիլ իթ . մէք նիլլէթինէ մէպիլ օլմալ տըր : Վա . գտա պաղը էճնէպի զագէթալարը , Միւ . վէշիլ գանալը գուսաթանաալ տիրէթթ . րու Մ . Լէսէրս կիպի պիր սուսամ պու . լարագ , վէ Ֆրանսա իլլէ Բուսիա պէնիլլ . տէ պիր իթիթիլլագ վուգու պուլաճալըն . տան պահա իտէրէք , էկէր Ֆրանսա Շարգ մէսէլէսինիլլէ քեալիլէն հալլիլի միւրատ իտէր իտէ , մէգքիւք իթիթիլլագըն բէք խայրը օլաճաղընտա չիւքէն եօգ տուր տիմէքտէ տիրէր : Հէլէ շու սահիլ տիր քի , Աիւ-Սօֆիանըն տէրաթթ իտիլլէ . սի , խրիթիթան տրանսպորտ իճիլլալըն . նր միւլլէտուր օլաա ճայիլ տիր : Վէ շու տախի սահիլ տիր քի , սայիր տէվլէթիլէր Բուս մէգհէպինէ վագըթ օլմալարըճա , Շարգ մէսէլէսի հագգընտա հիւքմ ու գալար վէրմէկէ միւգթէտիր օլմալար :

« Էկէր Բուսիա Պուլլարլարա , Պու . նալլարա , վէ Արնալուսաթա թապա . հուպա չըգընըր իտէ , Տէվլէթիլ-ալիլլէ իտարէսինտէ օլուսուղլարընտան գիւստէ պիր մէնֆաաթ պէքլէնէնէք տէլիլ տիր : Բուսիա օնլարըն մէգհէպ վէ միլլէթ . լիլլէրինի թէէմին իտէնէք տիր , հալ պու . քի օնլար Բուսիալը նէ վարիտաթճա վէ նէտէ ապէրճէ գէնկիլլէնտիրմէլէ միւգ . թէտիր օլաճալալար տըր :

« Շարգ մէսէլէսինէ եէնիլտէն լուս . վիլլէն Բուսիա օլմալար , իլլա քէնտու . քէնտուլլէ ճանլանագտա տըր : Փաթիթ գօնկրէսի մէգքիւք րուհուս մէնիլլէ գա . տըր օլաճալարընտան , թէվիլլէսինի թէ . էլիլ իթմէքտէն պաշգա հիլ պիր շէն եա . րաճալմը տըր : Վէ շուսու տախի պիլլէ . լիլլիլ քի , Շարգ մէսէլէսի եալընըր խը . րիսթիլիլանլարըն իսալիլ հալ վէ րահաթ . լարը հուսուլլէնտէն մահտու օլմալար :

իւր Սիւլէյմիշ գանալը մատուցանի տախի
իշնէ սալարագ, Պողոս-իշնէն թա Հին
տիւթանէ գաւառի իհաթա իտէճէքէր
պիւր :

Բեր :

Մեզքիւր Բուսիա դազէթանըն պա
ղը լաղըրտըլարը պաեաղըճա իսթիհա
եո շաեան տըր : շէօյլէքի, կիւեա Շարգ
մէսէլէսին հալ ու թէսվիլէ իտէճէք
տէվէթէր, մութլագա Բուս մէզէպի
նէ աշինա օլմալը իմիշէր, վէ կիւեա Բու
սիա տէվէթէ, իսթիսթիեան է հալիլէրին
մէզէպիլէրին վէ միլլէթլէքէրին թէէ
մին իտէճէք իմիշ, վէ կիւեա սէրվէթճէ
վէ ասկէրճէ հիշ պիւր Ֆալիտէսի օլմա
եաճագ իմիշ :

Աճէպա մէզքիւր դազէթանըն գիւիւ
միւնճէ, Շարգ մէսէլէսի տիմէքէ իմի
իւսհի տէրսիմի անլաշլըպ, վէ պու ալէմ
տէ դարշլըպ պիւր մէնֆաթալ պէքլէնիւ
մէտիքճէ, քիմսէ քիմսէե պիւր պարտագ
սու տախի վէրմէեճէկի խեալաթ մը
տըր, վէ խիսթիեան է հալիլէրին, աճէ
պա թէպալիլէթինտէ պուլուսուգլա
լը տէվէթէ, պիւր գօեուս սիւրիւսիւ
գատաթա մը Ֆալիտէսի օլմալ :

Հէրսի պէր թարաթ : լաքին հէլէ շու
սահիհ տիր քի, Բուսիա տէվէթի սալթ
էքտիյի եէրտէն տէյիլ, պէլ քի էքմէտիյի
եէրտէն տախի պիլմէնին բէք ալեա ուս
թար օլմուշ տուր : Ֆազաթ, պու ճիւմ
լէ իլէ տախի, պիլգճէ պիլգ, պիլգաթ բէն
տի իլեմիգտէ, էլգէմիլլէթտէն օլան իս
լահաթ, ստալէթ, միւսալաթ, վէ հազ
գանիլլէթէ մալիք օլարագ Տէվէթի ա
լիլէ թէպալիլէթինտէ գալըր իտէք, տա
հա գեեաուտ թէշէքիւր իլլէսէք ճալիլ
տիր :

— Հէր նէ գատար մէմուլին դալլի
տիր կիպի կէօրիւնմէքտէ իտէտէ, բրէնս
Շարլը հազրէթէրի Պիւքրէշէ վաթը օլ
տուգալ, էհալի թարաթընտան բէտտ
օլուսուպ վէ պիւրիւք արպէտտ չըգտը
ղը իշիտիլմիշ տիր :

— Իսթանբուս սէֆարէթիսանէսի թա
րաթընտան, Գուրիէ տՕրիան նամ Ֆը
լանսըգճա դազէթանըն, թէլէկրաֆիա
նէյի ամիրէ թարաթընտան էթօալ տՕ
բիանըն, վէ Բուս բաթրիքիսանէսի թա
րաթընտան, Նէօլղօս Անաթօլի, վէ Օ
մսիա նամուս Բուս ճալ դազէթալարըն
մուհաթէլէ տալիլէթ օլուսուգլալըր,
վէ Միլի Աւարայրիին տախի 30 լիւրա ճէ
րիմէ վիւմէսինէ հիւքօլուստուղու մէս
մուաթտան տըր :

— Սալը օապահրսր ճէմիլ բաշտ հազ
րէթէրի բրէնս Շարլը հազրէթէրինէ կի
տէրէք, թարաթը էշրէթի հազրէթի ֆա
թիշահտէն պէրլէնիլմէքտէ օլտուգլարը
նը խապէր վէրմիշէր, վէ միւշարիլէյհ
հազրէթէրի սէրաեղ Հիւմաեուս կիթ

տիրէրինտէ, Աալի բաշտ հազրէթէրի ի
լէ Արիֆի պէյ հազրէթէրի քէնտիսինի
պիւրիւք բարմագլըգա գարշլաեղպ, վէ
Չաթը հազրէթի սալալէթէնահի տա
լիլ, պիւրիւք մէրտիլէնտէ գարշլա
մըշար տըր :

Բրէնս հազրէթէրի հուգուրի շէվ
քէթմէ վիթուրի հազրէթի իսթաթէթէ
նահիլէ չըգտըգտան սօնըա, Մէմէքէ
թէյիլէ ալաթէթէրի զմիւրտա միւսաա
տէյի շահանէթէրին տախի թահսիլ իս
լէմիշէր, վէ քէնտիլէրի սէրաեղ Հիւմա
եուսու թէրք իթտիքտէ, խարիճիլէ վէ
քիլլէրի բրէնս Միլիպէյ ճէնապլէրի Չա
թը հազրէթի թաճաթի թարաթը միւ
լիւքեանէթէրինտէն թէքրաթէն շալըր
տըգլարընտան, խալլի վազըթ միւքեալէ
մէյի շահանէ իլէ միւշարիլէպուլու
մուշար տըր :

Բրէնս հազրէթէրի հէր նէ գատար
սալը կիւնիւ ալաթիւսկա ալաշամըն տա
լաթ տօգուգուստա իգլէտտին նամ վա
թօրու հիւմաեուս իլէ վարնա թարա
թընա էօլմու օլմուշար իտէտէ, հալա
միւսաաուտ իթմէտիլիլտէն, Պիւրիւք-տէ
լէ բիշկեաշընտա վաթօր տէմիլ ալմըշ,
վէ շարշէմպիհ սապահըր միւթէրահի
օլմուշար տըր :

— Ճէմիլ բաշտ հազրէթէրի բրէնսի միւ
շարիլէյհ իլէ պիլլիլէրտէ կիթմիշ տիր :

Բրէնս Շարլը իլէ պիլլիլէրտէ կէլիշ օ
լան գէվաթըն հէր պիլլիլէրինէ նըշանը ա
լիլ Օսմանիլին, վէ Մէճիտիլէ նըշանը
գիշանընըն իլլէթիւպիւ միւթէթէլիլէսին
տէն պիլլէր գըթա իթա պուլուլմուշ
տուր :

— Բէնճէմպիհ սապահըր Մէճիտի
լէ նամ վաթօրու Հիւմաեուս իլէ Գան
տիաուան Եուսանը օլտուգլարը հալտէ
եիկիլմի պէշ նէֆէր ասկէր իլէ պիլլիլ
դապիթ էսիլ կէթիլիլմիշ, վէ Թէրսանէյի
ամիրէեէ նազլ օլուսուգլալ տըր :

— Սուլթանիլէ նամ վաթօր իլէ կէ
թիլիլէն էսիլլէրտէն ալընան խապէրլէր
կէօրէ, գօրպալար բէք իյի պիլլը հալտէ
տէյիլ իմիշէր :

— Թարաթը էշրէթի հազրէթի բա
տիշահտէն Մուսթաֆա Նայիլի բաշա
լաուտ Հիլմի պէյ հազրէթէրինէ միւ
ճէվէթալթ իլէ միւգէլէն պիլլը գըթա
գուլթու իհսան պուլուլմուշ տուր :

— Իսթանբուս մուգիմ տէվէթի տիլլէ
սէֆարէթիսանէսի ալթաշէթիլտէն իս
մէթ պէյ, թարաթը էշրէթի հազրէթի
Չըլուլահիտէն, շէհամէթու իրան շա
հը հազրէթէրինէ իրալ պուլուլմուշա
պիլլը նըշանը ալ Օսմանիլի տիւքի կիւն
կէթիլլէրտէ տուր :

— Կէլէնտէ միւշթէրէգ օլան Ֆէսիա
նէյի ամիրէնին մաթիւսալարը, պու կիւն

լէրտէ մէգատա չըգարշլարգա, Մ
Թուգրէյ նամ Ֆրանսըղ մաթիւսալարըն իւ
զէրինտէ գալմըշ տըր :

— Կէլէն կիւնիլէ պաղը դազէթալար
տա, Բաշտ հազրէթէրի թարաթընտան,
վէնէտիք վանքը միաբանութիւնուսնա,
մէզքիւր մէմալիք իթալեա տէվէթինէ
թէսլիմօլուսաճաղընտան, օլաւըն թէրք
իլէ, կիտիպ վիէննաուաթի վանքտա օ
թուրմալարընէ մը օլուսուգլու օգուսն
մուշ իտիլլէտէ, տիւնքի չըգարշլան Գու
րիէ տՕրիանտա մէզքիւր հալալտիսի ճէրհ
իլլէմիշ տիր :

Մէզքիւր դազէթաեա նէգարէն, մէզ
քիւր արաճիթ, իթալեաուա մանաթըր
լալըն գալալտըմաթը հազգընտա գարար
վէրիլէն գանուս լազըրտըրտան նէշէթ
իթմիշ իտէտէ, Տէր-սէաուտէթտէ օլան ի
թալեա տէվէթի մասլահաթ կիւզարը թա
րաթընտան մէզքիւր մանաթըրըն բա
հիպլէրինէ (Միլիթաթուս միաբանութիւն
թիւնա) պիլլը նամէ եազըլարագ, մանաս
թըրլարընա հիշ պիլլը իլիշէք օլուսուգլա
տան պաշգա, իթալեա տէվէթի թա
րաթընտան, էօյլէ պիլլը ըլըգ մէրքէզ օ
լան մահէլլ թահթը հիմալլէթտէ տախի
պուլուսաճաղը իսթար օլուսուգլա տուր :

— Ամէրիգա ճիւմհուրիլլէթի թարա
թընտան Պիւքրէշէ պիլլը պաշ գօնսօլս
թալլիլինէ գարար վէրիլմիշ օլտուգլու
հալալտիսալթ մէվսուգաուտէն տիր :

— Սօգուլ-գալլէտէն ալընան խապէ
լէ նէգարէն, Ապազանըն քեաֆիլի իս
լամէհալիսի Տէր-սէաուտէթէ մուհաճէ
լէթ իթմէք ալազուսուստա պուլուսու
ղուստան, եազընլարտա Պապը-Ալիտէն
լազըմ կէլէն բուխաթը ալազ իթմէք իւզ
լէ, թալլիլ գըլընմըշ օլան մէմալըրըն
Տէր-սէաուտէթէ կէօնտէրիլլէճէկի անլաշլ
մըշ տըր :

— Բուսիա իմէրաթօրու հազրէթէրի
թարաթընտան, Սէնթ-իսթանիսալա նը
շանընըն իլլէթպէի սանիսիլտէն պիլլէր գը
թաթօթալալանէ վէ թէլէկրաֆիսանէ միւ
տիրի Ազաթօն էֆէնաի իլէ, թահրիթալթ
էճնէպիլէ միւմէյիլլէթի Սարգիս էֆէնտի
եէ թէվէթի պուլուլմուշ տուր :

— Մապէյի Հիւմայուսնա մէմալը տէվ
լէթու Նէվրէս բաշտ հազրէթէրի պու
քէրլէ սէրգուրէնալը իսթմէթի ճէլիւ
լէպիլէ թալլիլ պուլուլմուշ տուր :

Մէթթու պիլլէ մէարիթ մուալիլի իզ
զէթու Ռիֆաթ էֆէնտիլէ իլլէթպէի
սանիլէ սընրթը սանիլի :

Մէարիլի ժալըսալ քեաթիպի իզ
գէթու վաճիթ էֆէնտիլէ վէթպէի
սանիլէ սընրթը սանիլի :

Էրալու միլիպէթի տէֆթէր խապա
նը միւտիլլէթի իլլէթպէի սալալտէ իլլէ տէֆ
թէրլալանէ քէթպէսիլտէն իլլէթալթու
Ապաթէ Գէրիմ Գէրիմ էֆէնտիլէ :

Մեքթուպի մեարիք օտասը միւ-
մէյիդի ըրիթաթլու էմին պէյէ ըրեթ-
պէի սալիսէ :

Մէճլիսի մեարիք քեաթիպի վէքիլի
ըրիթաթլու Նէճիպ էֆէնտիկէ ըրեթպէի
սալիսէ :

Էտիլնէ վիլայէթի ըրեթաթլու նէգա-
րէթի Սէլանիք ըրեթաթլու նէգարէթի
պաշ քեաթիպի սապրգ Ֆիւթու վիլէթլու
Բաշիտ էֆէնտիկէ թէվիթի վէ իհալէ
պուլլուլմուշ տուր :

Բարիս սէֆիրի տէվէթլու Ճէմիլ բա-
շա հազրէթլէրինէ նիշանը ալիի Օսմանի-
նին պիրիճի ըրեթպէսինտէն պիր գը-
թասը իհսան պուլլուլմուշ տուր :

Թէլէկրաֆ մուլմիլի եզգէթլու Ֆէյ-
զի պէյէ տէօրտիւնճիւ , վէ Մեգարէ ճի-
հէթի թէլէկրաֆ միւլմիլի Ս .
Բօպէտէ պէշինճի ըրեթպէտէն պիրէր գը-
թա մէճիսինէ նիշանը գիշանը իհսան
պուլլուլմուշ տուր :

— Տիւնքի Գուրիէտէ օգուտուղունա
կէօրէ , բէնշէնպիհ կիւնիւ Պէյ-օղլու-
տա Գիւլիւք-բարմագ-գարու նամ սօգա-
զըն էօնիւնտէ , առամըն պիրիսի պիր էօ-
քիւզ արապասը կէօթիւրմէքտէ իբէն ,
գարշըսընա պիր առիէր չըգարագ մէղքիւր
արապանը էլիստէն ալմագ իսթէմիշ , ա-
ռապաճը մալ քէնտիկին օլմանը պիր Ֆը-
րանսըզըն օլտուղուն սէօյլէմիշ , ապէր
ճէպրէ չըգըշմըշ , մուլարագա պիւլիւմիւշ
գալապալըգ պիրիքմիշ , պիր գաշ նէֆէր
տահա ապիէր կէլիշ , իքիսի սրապաճըր
թուլմուշ , պիրիսի տէօյմէյէ պաշամըշ ,
սէյիրճիլէրտէն պաղըսըր գալիք վէ հազ-
գանիլիէթի իսթիսհապա մէճպուր օլ-
մուշար , իւսթէ պիր գապիթ կէլիշ , ա-
րապաճըր տաեագտան գուրթարմըշ ,
վէ արապաճըր ետիկի տաեագ իշին սէ-
եիրճիլէրի Ալիա իշին շահիտ թուլ-
տուգտան սօնրա , ճէպիստէն բաշօր-
բօրթուշու չըգարտագ կէօթէրմիշ ,
վէ Բուսիա թէպաասընտան օլտուղուն
կէօրտիւքտէ , ապէրլէր բէշիման օլմանա
պաշամըշար , վէ մէրգուլ Գալթիս սէ-
րանընա թէշէքքիկէ կիթմիշ տիր :

Ապէրլէրին պու հարէքէթլէրի թէ-
պիկպէ շաեան տրր , վէ միւլթահազգ
օլտուղլարը ճէգալի չէքէքլէրինտէ տէ-
եպիլիլիք քի չիւրհէ եօգ տուր , լաքին
շունա էսէֆ իտէրիլքի , պէօյլէ հագա-
րէթլէրի , էքսիքսիլ , վէ խուսուսիլէ
Խրիթիկան վէ Եհուտիլէր գարշը իճ-
րա իթմէքտէ տիրլէր :

— Իսթանպուլտա պիր թագըմ էգհա-
նը ամմէյի թահիլք իտիճի Բուսիա թիւր-
քիլէր նէշը ու Ֆիրուլթ օլտուղուն
Պապը Ջապիլիլիկին մալիմու օլմալին ,
մէնիկէ միւսարաթ օլտուղուն տուր :

— Իլլատի գաղաթընա թապի Բիր-
տօպ գարիլէթիկէն պիր Խրիթիկան իս-

թուշու ետի ալլըգ համիլէ օլտուղու-
հալտէ , սապահրանըն ինէկինի սըղըրա
կէօթիւրիւր իբէն , գարնընտա օլան չօ-
ճուղուն հարէքէթիկի հիսա իթմէսիլլէ ,
աճէլէ խանէսինէ ալտէթլէ , վաղը համ-
էսնասընտա , պէշ ալթըր տագրգա գա-
տար պիհուշ վէ պիստ օլարագ , մու-
ալիսէրէն քէնտիկէ կէլտիքտէ , էթրա-
ֆընա պաղըպ , չօճուղուն կէզէրէք թահ-
թա ալթընա իսթիքիս իյլէտիկինի , վէ
էլիկէ ալթըրտա սալիք չօճուղլարա պէն-
զէմէկպ , ումուղարընտան ալթըրմըշ իքի
պաշ , վէ պաշարընտա պիրլէր կէօզ , վէ
պիրլէր պուրուն , վէ պիրլէր գուլագ , վէ
պիրլէր աղըզ , վէ պիր վիւճուտտա իքիէր ,
վէ իքի աեագ , վէ պիր գուլթուգ , վէ ու-
մուղարընտա վէ գօլթուգլար ալթընտա
իքիլէր ուլթագ գանաթ օլտուղունու
միւշահտէ իթմիշ , վէ իքի աղըզ-
նա տալիս սիւտ վիլէրէք , չօճուգ պա-
եաղը չօճուգլար կիպի էմիլի իստէ ,
պրիսագտըր եէրտէ առւմանըպ , իքի
եաշընտա չօճուգ կիպի երիւրմէքտէ
օլտուղուն , վէ հաթթա գապիլէ իսթուշ
ալթպ երյգամաղա պաշարագտա , չօճուգ
էլիկտէն սըղրանըպ , թէքնէտէն թաշ-
րա չըգարը ճիհէթլէ , մէգպուրէնիկ գա-
նըն վալիտէսի կէլիպ , կէլիկին պէօյլէ
պիր չօճուգ տօղուլմուշ օլտուղունու
ֆէրտտա իլէ իսալա իլան իթմէսի իւլէ-
րինէ , պիլարէ չօճուգ խանէլէրինտէ պու-
լունան տրմուտ աղաճը ալթընա ալթը-
մըշ , վէ օլ կիւն սաաթ տօգուգա գա-
տար օլտուտ գալթպ , սօնրա էօրտիւ տէ-
եէրէք , տիրի օլտուղուն հալտէ տէֆն ի-
տիլմիշ իտուկի օլտուտն պիլտիրիլիէթ :

— Եարնքի կիւն Երկրագործական ըն-
կերթիւնըն ընդհանուր ժողովու ,
իսթանպուլտա Բարմագ-գարու ճիլարըն-
տա Եալթըր-բաշա գապիլիստէնտա թէ-
ճէմիւ իտէճէկիտէն , ազա պուլու-
նանընտա իսպէրտար օլարագ կէլմէլէրի
իշին խապէր վէրիլիք :

ՄԱՆՁՈՒՄԷԻ ՄԱՍՈՒՍ ԹԷԼԷԿՐԱՖ

Փարիս , 29 հոկ . ախշամըն սաաթ 2 վէ
50 տագրգաթընտա :

Վիեննա տան հոկ . 29 տա ալթընա խապէ-
րէ կէօրէ , թէրգի չըրաղըն պիրիսի , իմ-
բէրաթօր հազրէթլէրի թէթթօրտան չըգար
իբէն էլիկտէ պուլունտն վէ գուրշուն տօղու
օլան թապանճաք եօգարը գալթըրմըշ
կէօրիւլիւկիւնտէն , էօմիլնէ գաաթ իթմէք
իսթէթիկի չիւրհէ օլտուղուն տուր :

Փարիս , 31 հոկ . ախշամըն սաաթ 8
վէ 15 տագրգաթընտա :

Էսնամը ումուլմիլի
Փարիս , ալթըն 31-35 , վէ գարանաթ 31
լօնորա , » 30-35 , վէ » 30-35
Իթօ-ժանէրտան (Պրէքիլիս) հոկ . 8 տէ
ալթընա խապէրէ կէօրէ , միւլթէթիլէր
քեաթիլէն պօղուլմուշար , պիլիլէք թէլէ-
ֆիլթաթ տիւշար օլմուշար , վէ պէլիլէրիկէ
չիգազ տիւշմիւշ տիր :

ԻԼԱՆԱԹ

Մէրսին , 1 հոկա . 1866

Հասպ էլ մէսալիի վէ ախգուլթա չէնտ սէ-
նէտիր Մէրսին իսկէլէտինտէ իգամէթիմ իգթի-
գասընճա , իսկէլէտ մէղքիւրտէ պուլունտու-
ղունուղուն , վէ պիլիթ թանըրպա գապիլթ պու-
եալան տօթթարմըզըն Չուգուր-օլա մա-
սուլու ախգ ու իթաաղլա մէշղու վէ մէ-
պուր օլտուլարըն , իսքէլէտ մէղքիւրտէ կէ-
րէք ախգ ու իթա, վէ կէրէք ախշէլէտ սալիք
ումուրու խուսուլարըն տաթ իւզրէ միւ-
թէմիտ վէ սաաթ թարիգ իլէ գարշըլաճա-
եա միւնթաղըր պուլունտուղունուղուն իի-
թար իյլէմէյի քէնտիլմիլիկէ պօրճ աաաթ իյլէ-
ալիկիմիլիկէն , ղաղէթալի միւլթէպէրիկիլէ ի-
լանընա հիմմէթ էյլէմէնիլիլթալպ իտէրիլ ,
Թէքսուտ վէ Ասանաճա վէքիլէրիմիլի
պուլունտապ , օրալարճա տալի իշի օլտն
տօթթարմըզլա մուխապէրէ օլունաճաղը մա-
լիւմ օլա :

Գայտէրիլի
Խարալամպօս փասգալիտի

Թահթա-գալէ ճիլարընտա քեալիկ
Գատը-խանը թապիլ օլունուր միւլթէ-
րէք 2600 գիրա պիր գըթա արաա իլէ ,
էօնիւնտէ պուլունտն տիւքքեանիլարըն
միւլթ մա հապաթլա տէրտէնի տրաաա
ճարի իքի պուլունգ մաաթլա մալ լէգիլ
լիլ պէրապէր Ֆիլլուլթ օլաճաղընտան
թալիպ օլան զաթ Գալթաթա միւնտաթ
լէրինտէն Եուսուլթ աղաեա միւլաճաաթ
իտիպ , բապարըլը տալի Սիւնպիլիլի
խանտա միւլթէպէրանը թիւճճարտան
Քէշ-օղլու Տիլիթրաքի իլէ իտիլէճէկի ի-
լան օլունուր :

Տօգթօր Պարոնիկ Մատթէոսեան հէ-
քիլիք վէ ճէրսահըգ վէ լալիւթա-
լըգ սանաթլարըն տալիմա իճրա իթմէք-
տէ օլուպ , վէ Պէյ-օղլունտա վագր օլան
էվիլէք մահէյիլիկ թէրքիլէ , Սագըպա-
ղաճը ճաաաթիկէն Գարանըլը սօգաթա
1 նիւմէրօլու խանէյէ նագլ իթմիշ օլտու-
ղունտան , վէ չարշէմպիհ կիւնիլի սա-
աթ Տտէն 8է գաաթար Ֆագըրլարա խա-
լընա պագմագտա պուլունտուղունտան ,
կէրէք քեաթիլէտ տօթթարըն , վէ կէ-
րէք ումուլմէն էհալիկին մալիմու օլմագ
իւզրէ , իլանընա իպթիտար օլունմուշ
տուր :

Սաեփան աղա Շահինօֆ Եագընտա
տիշարը կիտէճէկիտէն , հէրքիմ քիքէն-
տիսիլլէ ախգ ու իթաճա վէ խուսուլա-
թը սալիլիլէ պիր իշի վար իսէ , Չուգա-
ճը խանընտա 7 նիւմէրօլու օլտաթընա կի-
տէրէք նոյնմիլի Տիլնէ գաաթար պիլիթ-
մէլէրի խաաթէթէն իլան օլունուր :

ՍԱԼԻԳ ՂԱԶԷԹԱ
ԿԱՊԱԳԵՑ 8. ՓԱՆՈՍԵԱՆ
ԼԷՎԱՆՔ ԶԵՐԱԼՅԵՆ ԹԱԳԱՆԷՍԻՆՔ
ԳԵՌՄԱՆԻԱ ԶԵՐԱԹ ԵՐԵՎԱՆ , ԶՈՐՈՐԱՆ ԶԵՐԱԼԻԷ
ԳՈՐԶԵՐԻԷՐ ԳԱՐԵՐՅԵՆՔԱ ՆՈՒՄԲԵՐ 467 .